

MAGYAR KURIR

Indult Rétsből, Pénteken December' 20-dik napján, 1816-dik esztendőben.

Nagy Britannia.

Londonban rút dolog volt December' 2 dik napján. Sok esztendőktől fogva nem estek itt illy zenebonás népzengések mint ezen a' napon, melly a' Spa-Fieldi második gyűlés vala, melyben, mint mondatott, Hunt arról akarta tudósítani a' népet, hogy mitsoda resultatuma lett annak a' kérő levélnek, mellyet az első gyűlésben oly czélzással készítettek vala, hogy a' Régens Princznek beadják, de a' mellyel (ezen második gyűléstartással) tulajdonképpen tsak a' népnek, támadásra és minden gonosz tselekedetekre való felingereltetésére vala a' czélzás. A' minap nevezett kortsmánál, a' hova Huntot várták, már 10 órakor öszsesereglett volt a' sokaság; ő déli egy órakor érkezett-meg. Az alatt, míg réá várokoztak, egy ifú ember egy szenes szekérré felállván, onnét szóval tartotta a' népet; orált. Ezen ifú ember mellett valami 20, hajós legény ruhába öltözködött emberek állottak ugyan azon szekeren, 's három zászlók lobogtak rajta; az egygyik fejer, a' más kettő három színű, 's ilyen irások olvastattak rajtok: Az egygyik három színű: *Természet, Igazság, Törvényes Egyenesség!* A' másikon: *az éhezőket taplalni, az elnyomattakat védelmezni, a' bünösöket büntetni kell!* — A' fejéren, veres betűkkel: *A' derék katonák a' mi atyánkfiai, bánnyatok jól vellek!* — Minekutanna a' nevezett ifú orátor egyebek között azt is előbeszéllette volna, hogy az ő minapi kérő

leveleknek, mellyet az első ülésben a' Régens Princzhez intéztek vala, semmi várt következése nem lett volna, azután leglázasztóbb kifejezésekkel ingerlette a' népet a' feltámadásra, 's végre azt kérdezte a' körülállóktól röviden, hogy hát akarják-é őtet követni? A' por sereg leglármasabb helybehagyása által jelentette, hogy követni fogja őtet, melly után az orátor a' szenes szekérről leszállván, valami 6 századmagával, mint ezeknek vezérlőjök a' városnak *Holborn* és *Newgate* nevű vidékei felé útnak indult. Útjokban bementek *Beckwith* nevű puskatsináló kovátsnak bóltjába, 's fegyvert kértek tőlle. Pratt nevű ifú ember a' bóltban beszédbe akart vélek eredni 's le akarta őket bolondoskodássokrol beszélni: de olyan pistolylövést kapott, hogy ámbár még Dec. 3-dikán életben volt is, de semmi remenség nem volt megmaradásához. Azután a' bóltot a' házzal egygyütt kipredálván a' zenebonáskodók, magokhoz fegyvert vettek, 's e'képpen útjokat a' belső város felé vették, és úgy látszott, mint ha a' Bankó házra akartak volna menni. De a' *Börsére* (a' pénzváltó vagy vásárló házra) mentek.

A' Polgármester azonközben, kinek lakhelye éppen a' Bankóházzal által ellenben van, tudósittatván a' támadóknak mozdulásaikrol, azonnal oda hagyta a' palotáját 's néhány városi tisztviselőkkel egygyütt a' *Börsé* felé indult, a' hová már az egygyik ajtón néhányak a' támadók között berontottak vala: de megérkezvén a' Polgár-

mester azonnal minden ajtókat bezáratott, 's a' beszorúttak között a' három főbbeket fogházba küldötte, kik között egygyikről, egy *Watson* nevűről azt tartják, hogy e' volna az egész *rebellis* sereg' vezére. A' sereg' több része eleget iparkodott az elfogattaknak kiszabadításán, de semmire nem mehetvén, más felé vette onnét útját, a' belső város' külömbkülömb részein sokféle gonoszságokat követett-el, egyebek között még két vagy három fegyveres börtöt kiprédált.

A' lakosok a' városnak egygyik végétől fogva egész a' másikig fellármázódtak; minden munkától megszűntek; a' börtök' ajtai bezárattattak; 's már mindenek tsak azon forgatták elméjüket, hogy miként segíthessék az előjárókat a' lárma' letsendesítésében legjobb módon, a' melly egyszívvel lélekkel való iparkodásnak az a' jó követkevése lett, hogy holmi pusztításokat, mellyeket némelley gonosz embereknek csoportjaik a' setétség' segedelmével elkövettek, kivévé; a' tsendesség már estvéli 8 órakor egészen helyreállítottatott vala 's többé azon egész éjjel meg nem háborított.

Az erőszakos tselekedetekhez akkor fogott hozzá a' lármas gyűlés, midőn *Hunt*, mint feljebb irtuk, a' kortsmához megérkezvén, a' népnek előbeszéllette: hogy ő az előbbeni gyűléstől fogva a' kérő levélnek a' Régens Princzhez való beadhatására nézve mitsoda lépéseket tett; hogy a' Belső Ministerrel *Lord Sidmouthal* mitsoda beszélgetése volt; és hogy neki ez a' Minister mitsoda feleletet adott legyen. Elolvasta a' nép előtt azon levelet is, mellyet *Lord Sidmouth* ő hozzá, az egygyütvaló beszélgetés után irt, 's a' melyben arról tett neki jelentést, hogy a' kérő levelet a' Princznek által adta legyen. Azután mustrára vette *Hunt* egymásután valamint a' megtörtént dolgokat, úgy szintén azokat is, hogy továbbá mitsoda lépéseket kellen: tenni, 's azt a' kérdést terjesztette a' gyűlés' elei-

be, hogy mire határozza magát? arra-é, hogy azon dolgokat, mellyekre a' kérő levélnek beadásával volt a' czélzás, ennyiben hagyja? vagy pedig, hogy czélzásait és határozásait tovább is üzni akarja?

Minekutánna a' por sereg ezen kérdésre nagy kiáltozással kinyilatkoztatta volna, hogy munkába vett czélzásait folytatni akarja, azt projektálta *Hunt*, hogy ehez képest adjanak a' jövő Januáriusnak 28-dikán, melly napon a' Parlamentum özsze fog gyülekezni, ehez egy kérő levelet. Előadta helyben mindjárt azon jóvallásokat is, mellyeket ő ezen kérő levélben a' Parlamentumhoz beadni tanátsosnak gondol, 's a' melly, mint ő mondta, mind azokat a' tárgyakat tökéletesen kimeríti, a' miket kérni lehet. Ezen jóvallásoknak foglalataja, mint a' Dec. 3-dikán költ Londoni levelek kihirdették, és mint a' Régens Princzhez már beadatott kérő levél is, sumásan ennyiben határozodik: hogy a' jelenlévő inségek' elháríthatására egyéb út és mód nintsen, tsak a' Parlamentum' alsó házának reformáltatása, a' melly reformálódásnak egy része abban fog állani, hogy a' voksolás sorsnak vagy golyobisotskáknek betétele által essék. A' jóvallások nagy lármázással helybehagyattak, 's a' kérő levél is, mellyet mustraképpen ugyan ekkor mindjárt a' nép' eleibe terjesztett, hasonlóképpen meghatározottatott.

Most már tsak az a' kérdés forgott még fenn, hogy kire bízzák a' kérő levélnek a' Parlamentum' eleibe való terjesztését, a' melly felett éles özszeszollalkozások támadtak. *Hunt* *Lord Cochranét*, mások *Burdettét* jóvallották. Utóljára abban egygyeztek-meg, hogy meg kell mind kettőt kérni, hogy együtt adják a' Parlamentum eleibe a' kérő levelet.

Végezetre még két jóvallásokat terjesztett *Hunt* a' gyűlés' eleibe — először, hogy a' közelébről tartandó gyűlést a' Parlamentum' üléseinek kinyittatása után következő második hétfűre, és így Februa-

rius' 10. dik napjára, kell határozni — másodszor, hogy Lord Cochranét és Burdettét (ezek mind ketten a' Parlamentum' tagjai) alázatosan meg kell kérni, hogy ezen jövő gyűlésen ők is megjelenni ne terbeltesse- nek. Ezeket a' jóvállásokat is helybe hagyta 's megerősítette a' gyűlés.

Ezek valának a' rezultátumai annak a' gyűlésnek, mellyet *Londonnak* minden jó indulatú lokosai, éppen oly undorodással mint félelmeskedéssel vártak, 's a' mellyek még kedvetlenebb lehettek volna, ha a' lázzasztók már előre nem tudták volna, hogy a' rend' fenntartására ügyelő tisztségeknek minden ágai melly jó előre- való készületeket tettek minden szükséges helyeken. A' Bankót, a' Napkeleti Indiai kereskedő társaság' házat, 's a' városnak néhány egyéb közönséges intézeteit, számos fegyveres csoportok őrizték, 's a' városhoz közelébb fekvő seregek is siető parantsolatot kaptak vala, hogy nyomúljanak befe- lé. A' katonaság legnagyobb készséggel megtette kötelességét. A' belső város' polgárai nagy számmal ajánlották magokat, hogy ha szükséges leszen politziai katonaszolgálatot fognak tenni. Fele része a' lakosoknak a' városnak sok kerületeiben be- iratta magát ugyan ezen célra.

Minden felől kezdődik ezen lázzasztók ellen a' zúgolódás és panaszolkodás, azt kívánván, hogy az igazságtévő karok a' lázzasztók közzül a' bünösöbбекét kerítsék kézre, 's mütassanak szembetűnő példákat arra, hogy melly nagy szerentsétlenségeknek fogják kitenni az esztelenek magokat, ha ők az efféle bünös és veszedelmes próba- tételekre magokat többször is reávéttetni meg fogják engedni.

Ezen napon, December 2. dikán reg- gel audientzián volt Minister Lord Sidmouth a' Régens Princznél, a' ki is déltájban *Londonból* Brightonba vette útját, a' hova azon estvére a' Királynét is várták, *Augusta* Királyi Hertzegasszonnyal egyetemben.

(A' Régens Princznek ezen már még néhány napokkal előre kihirdettetett el- útozásából származhatott az a' gyáva, 's még itt nállunk is meglehetősképpen elterjesz- tetett hír, hogy a' Régens Princz és a' Ki- rályi Familia, kéntelenítették volna *Londonból* elfutni). (Ezen megjegyzést a' Bétsi Beobachterben olvassuk).

Hogy melly nagy buzgósággal segítsék sok jól tévő emberek Londonban a' szegény- séget, elég példáját mutatják minden na- pokon. A' *Spital-Fieldi* szegénységnek fel- segítettésére összeállott társaság már kiosz- tatott egy jó summát az oda való szüköl- ködő kézi munkások között. Egy más kö- nyörületes társaság külömbkülömb biztos- ságokat nevezett-ki, a' szegények eránt va- ló tudakozódásra 's az elnyomorodott Fa- miliáknak segítésekre. Ez a' társaság is gyűjtött már valami 16 ezer font Sterlinge- ket össze. Egy harmadik társaság arra keresett módot, hogy minden nap 6000 tál levest osztathasson-ki, tálát fél *pencéért* (fél pótráért) adván. — Egy negyedik társaság kihirdettette, hogy minden ágynénüt, kön- töst, és dolgozó szerszámot, ki váltani 's tulajdonosaiknak kiadni akar, mellyeket a' szegények Nov. 28. dik napja előtt elzallo- gosítottak.

A' Napuyugoti Indiai kereskedő társa- ság, a' melly közönségesen csak *London- ban* 2500 dolgosnak szokott szüntelen való munkát adni, de a' kik közzül most néki 500-zat elbotsátani kellett volna, ditsérete- sen meghatározta, hogy a' jelen való kör- nyűlállásokra nézve mind megtartsa őket.

Folytatása a' Nordhumberland ha- jó' kézorvosa' Warden' levelének, melly a' közelebbi M. Kurirban félbe maradt: —

„A' hintó meglehető's sebességgel ment, *Bonaparte* nagy vidámságot mutatott; a' kar- jával *Bertrandnét* nyakon fogta, 's így szol- lott hozzám: *This is my mistress. Oh not mistress!* 's a' többi. Az aszszony kiszaba-

dítani iparkodott a' nyakát, *Bertrand* pedig katzagott rettenetesen, talám a' kifejezésnek jelentésén. *Bonaparte* kérdezte tőlem, hogy talám valami gyávaságot talált mondani? 's több e'ffélék. Egy szóval tsak azt akarom mondani, hogy *Bonaparte* kétségkívül azért viselte most magát ilyen mértékletlen vidámsággal, hogy *Bertrand* nének kedvet tsináljon, a' ki néhány napoktól fogva rosszszül érezte magát. Nem volt az egész beszélgetésben legkissebb erőltetés, 's az egész időtöltésnek *Bonaparte* volt a' lelke. —

„Jun. 19-dikén reggeltájban a' *Newcastle* és *Orontes* nevű hajók az Európai Hatalmasságoknak Biztosaikkal a' szigethez közelítvén 's én ezt megértvén, leirhatatlanul örvendettem. *Longwood*ba menvén azonnal izenetet kaptam *Bonaparté*tól, hogy mennyek látogatására a' kertbe fölöstökömözni. E' volt 10 óratájban. Belépven hozzá, e' vala az első szava: — „Az Ur kétségkívül bútsút venni jött hozzánk *Longwood*ba?“ — Igaz (mondék) hogy azért jöttem. — „De tsakugyan fölöstökömözni fog véllünk, úgy-é?“ — melly szók után szék hozatott, leültünk, 's e'képpen beszélgettünk: — „Vett-é az Ur levelet a' barátjaitól?“ — Még nem vettem, mert a' hajók estvig nem evezhetnek-be az öbölbe. — „Tudja-é az Ur, hogy ki az az Admirális, a' ki ide jött?“ — Tudom: Admirális *Malkolm*. — „Örvend-é az Ur, hogy Angliába vissza indul?“ — Igen; még pedig erőssen. — „Én ezen telyességgel nem tsudálkozom; hát valami újságot hallott-é az Ur?“ — Az utóbbi alkalmatossággal Angliából ide érkezett munitziós hajó hozott némely irásokat, a' milyenek p.o.: a' *Quarterley Review*, a' *Pál levelei az ő barátjaihoz*, és a' *Boyce*' *Bonaparté*ja. — „Olvasta-é már az Ur ezeket a' könyveket?“ — Olvastam, és nagyon magokra vonták figyelmetességemet. — „S különösen mi van benne valami, a' mi illy nagyon elfoglalta az Urat?“ — A' két utolsó könyvek sok-

kal több igassággal 's részrehajlás nélkül irattattak, mint mind azok, a' mellyeket valaha ezen tárgyakról olvastam; kivált a' *Boyce*' *Bonaparté*ja. — Jovasoltam neki, hogy méltó volna, hogy ő maga is megolvassa. — „Miért nem vette hát meg az Ur számomra is?“ — Azért, hogy tsak egy találatott az egész szigeten; ez is pedig egy *China* felé utazó emberé volt, a' ki azt, míg ő itt Szent Ilonán tartózkodott, tsak azért adta vala rékem által, hogy megolvastatván, jegyezgetném-ki a' benne találató hibákat, mert így két annyira is fognák azt betsűlni az ő *Chinai* barátjai. — „Hasonlit-é ez a' *William Helena Mária*' munkájához?“ — Annál sokkal jobb és hitelesebb. — „Miről beszél?“ — A' *Bonaparte*' okairól, mellyek őtet *Elbán* a' k oda hagyására indították; az ő magaviseletéről attól az időtől fogva, hogy *Canneshez* kiszállott, egész addig, míg a' *Bellerophonra* felült (mikor az Anglusoknak által adta magát). Az iratik ezen könyvben egyebek között, hogy *Bonaparte*, mikor az indulatosság réá jön, a' melly gyakran történik, sebess lépésekkel 's a' mérgelődést és kedvetlenséget jelentő egyéb tagmozgatásokkal, le 's fel járni szokott a' szobában. Egy szívreható, vagy igenérzőkenyítő, történetet is beszél elő ezen könyvnek írója, tudniillik azt a' környülállást, a' mikor Generális *Solignac* a' Követek' kamarájából *Bonaparté*hoz ment, hogy őtet a' lemondásra réá vegye. Ez az irás, valamint szintén *Pál* úr is, kinek levelei költött név alatt nyomtattattak-ki, *interessans* környülállásokat közöl a' *Watterloói* ütközetről. Nevetni lehet, hogy még a' Császári kotsis *La coste* sints' beune elfelejtette. Azt beszélle felőlle az író, hogy nagyon megijedett volt. — „Megijedett? (így szollott *Bonaparte* hirtelen?) Mitől ijeddett-meg?“ — A' golyóbisoktól (mondék én), mellyek a' fülei körül fűtyöröltek. Mondatik ezen könyvben az is, hogy őtet illy szókkal vigasztalta volna a' Császára: *Betsületebb dolog az, ha a' mejjébe megy' az ember-*

nek a' golyóbis, mint ha a' k'tába. — Nékem úgy tetszik (mondék továbbá) hogy ez a' Boyce igen igazságosan ír azon két armádáknak számokról, a' mellyek *Watterloónál* egymás ellen tsatáztak. — „Mennyire teszi a' Frantziák erejét? (ezt is sebess felpuszdorodással kérlette Napoleon).“ — Egy tisztnek beszédje szerint 70,000 emberre. — „Nékem 71,000 embereim voltak; hát mennyire teszi az Anglusokat?“ — A' Német Legióval égygyütt, ha jól jut eszembe, 30,000-re; a' Belgákkal, Hannoveraiakkal, és Braunschweyiakkal égygyütt pedig 68 ezerre. — „Hat a' Prussusokat *Bülów* alatt mennyire teszi?“ — Nem jut jól eszembe, de úgy tetszik, hogy 15 ezerre. — „Hát akkor mennyire teszi, mikor a' tsata előtt való estve *Blücher* is megérkezett a' *Watterloói* tsatázó mezőre?“ — Már ez telyességgel nem jut eszembe, tsak annyit tudok bizonyosan, hogy *Hertzeg Wellington* nagyon örvendett ezen öreg barátja' megérkezésének, és hogy réa nézve ennél kedvesebb dolog semmi nem történhetett volna. —

„Régen ohajtottam volna tudni, hogy mitsoda vélekedéssel legyen *Bonaparte* a' mi világszerte híres vezérünkről *Wellington*ról. A' jelen lévő szempillantat, midőn *Bonaparte*, noha én az ő erántam való magaviseletiért külömben is soha nem panaszkodhattam, olyan beszédességet és kedvességet mutatott, a' milyent még eddig soha sem, igen kedvezőnek lenni látszott arra, hogy egy próbát tegyek. Tehát e' képpen szollottam hozzá: Az Anglus nemzet nagyon látszik ohajtani, hogy megtudhassa, mitsoda itélettel legyen *Bonaparte*, ezen nemzetnek Hérosárol *Hertzeg Wellington*ról; nem is kételkedik itéletének egyenes kimondása felől; reménlvén egyszersmind azt is, hogy oly itéletet fog felölle hallani, a' melly kevélységére szolgálhat ennek a' nagy vezérnek. — *Napoleon* erre egy szót se' szollott; én úgy itéltem, hogy igen messze mentem kérdésemmel,

Még egy tudakozódó, vagy feleletet váró, tekintetet vetettem réa: de ő erre sem felelt tsak egy szót is. Az ólta, hogy *Bonapartét* megesmertem, e' vala a' második kérdésem, melyre tölle semmi feleletet nem kaptam. Úgy látszott azonközben, hogy telyességgel meg nem haragitottam, mint-hogy néhány minútumok múlva ismét elkezdette, egyebekről való tudakozódás által, a' beszédet.

Frantzia Ország.

Ezen hónapnak 7-dikén a' Politziai Minister *Decazes* és a' Tengeri Minister *Dubouchage* a' Követek' kamarájába menvén, 's az első közzülök az oratori székbe felállván, ott egy hosszú beszédet tartott. Egy tsak bizonyos ideig tartó törvénynek megerössittetését jóvallotta, a' melly által a' tavaly Oktober' 29-dikén költ törvény eltöröltetvén, a' közönségesbátorságnak fenntartására nézve újabb eszközök javasoltatnak. A' tikkelyek, mellyekből az általa jóvasoltatott új törvény áll, ezek: — 1.) Minden személy, a' ki azzal vádoltatik, hogy a' Király' személye, a' Státus' bátorsága, vagy a' Királyi Familiának tagjai ellen, valamélly özszeesküvést vagy mesterkedéseket forralt, ezen jóvaltató törvénynek elalvásaig, és a' nélkül, hogy szükséges legyen a' vádoltatott személyt, ítélőszék' eleibe állítani, a' Ministerialis Tanáts' Elölülője és a' közönséges Politziai Minister aláírásokkal kiadatott parantsolat mellett, elfogattathatik, és fogságban tartathatik. — 2.) Mikor az előbbeni tikkelyben meghatározott történet elő fordul, minden tömlötztartók és egyéb fogházának gondviselői tartoznak, a' fogolynak beérkezésétől fogvást számlálván, 24 óráknak lefolyta alatt az ő elfogattatását illető parantsolatnak mássát a' Királyi Prokurátorhoz elküldeni, ki is az elfogattatott személyt, ha ez úgy kívánnya, tüstént kikérdezni, vallástételeit jegyző könyvbe iratni, az ő dolgát illető minden leveleit, dokumentumait, kérelmeit, kívánságait által

venni, és mind ezeket a' Közönséges Prokurátor által a' Törvénytételre ügyelő Ministerhez küldeni, tartozik, ki is a' dolog felől a' Királyi Tanátsot tudósítja, és ez határozást teszen a' dologról. — 3.) Az 1815-ben Oktober' 29-dikén költ törvény eltöröltetik, és az ezen törvénynek ereje szerint elő vétetett minden eszközök, a' most javasoltatott törvénynek kihirdetése után egy hónap alatt minden erejeket elvesztik, ha tsak az ezen új törvénynek első tikkelyében befoglaltatott esetekre és formálításokra nézve más határozások nem tétetnek. — 4.) Ez a' most jóvaltató törvény, a' jövő 1818-dik esztendő Januariusának' 1-ső napján *pleno jure* megszűnik, erőben lenni. —

Azután arról is hosszasan beszéllett a' Minister, hogy melly szükséges légyen Frantzia országnak jelen való környűlállásaira nézve, az újságleveleket 's egyéb úgy nevezett *periodicus* irásokat még most egy ideig kivenni a' Constitúzióban meghatározottatva lévő nyomtatásbéli szabadságból. Az ő javallása ezen tekintetben a' következő tikkelyekben fejeztetett-ki: — 1.) Az újságok és *periodicus* irások tsak a' Király' által való meghatalmazással jelenhetnek meg a' közönség előtt. — 2.) Ez a' törvény *pleno jure* megszűnik a' jövő 1818-dik esztendő Januariusának' 1-ső napján erőben lenni.

A' mi a' könyveket illeti, ezeknek teljes nyomtatásbéli szabadságát kifejezte egyetlenegy tikkelyből álló törvény által a' Minister.

B e t s.

A' Morva országi és Sléziai Rendek' Követjeinek, kikkel több itt lévő Morvai és Sléziai Nemesi Rendbéli személyek is egygyütt voltak, a' mult hétfün (Dec. 16-dikán) vala az a' szerentséjek, hogy Gróf Mitrovszky Kormányozó Urnak vezérlése alatt dél előtti 12 órakor Császár és Császárné ő Felségek eleibe a' Titkos Tanáts'

szalájába audientziara menvén, ő Felségek eránt viseltető alattvalói hűségeknek 's mély-séges tiszteletjeknek hódolását bemutassák, 's Császárné ő Felségének, a' szokott menyegzői ajándékot beajánlják, a' melly tisztelet-tévő fényes Udvari pompázások most is mind azon rendtartásokkal mentek véghez, mellyekkel eleinten, mint annak idejében megirtuk vala, az Alsó Austriai Rendeknek a' Felséges Udvarhoz való hasonló czállal és pompával történt felmenetele, 's ott véghez ment fogadtatása tartatott.

Ugyau ehez minden tekintetben hasonló fényes audientziájok vala e' h. 17-dikén dél előtti 12 órakor a' *Stiriai* vagy *Stájer* országi Rendeknek, kik a' Tartomány Kapitánya Gróf *Attems* által vezetettek-be a' Császári F. Udvarba.

Valamint az előbbenieket, úgy ezeket is Felséges kegyelmességeknek leg kegyesebb kifejezése által való kinyilatkoztatása által méltoztattak fogadni valamint előbb a' Császár, úgy Császárné ő Felsége is, a' ki valamint az ő hódolásoknak 's buzgó kívánságaiknak kinyilatkoztatását, úgy az ő benyujtott menyegzői ajándékaikat is, hazanyai nyájas kegyességgel fogadta.

Elegyes dolgok.

A' Párisi *Gazette de France* (de a' melyről azt jegyzi-meg a' *Bétsi Beobachter*, hogy tsak kötve kell néki hinni) írja, hogy az *Afrikai* tengeri tolvaj Státusok' zászlóikkal evező hajók ismét megbántották az Ánglus és Hollandus zászlókat.

A' *Londoni* újságokban keservesen panaszkodnak a' *Kadixi* Spanyol kereskedők a' kereskedésnek megdugulásáért, melynek részszerént az Ánglus portékáknak kiltatása, részszerént pedig az Amerikai plánta tartományokkal való közösülésnek tsaknem egész felbeszakadása, az oka. Az Amerikai prédáló hajók *Kadix* mellett nem régen ismét 10 Spanyol kereskedő hajót fogtak-el. *Corunna* mellett is hasonló módon tselekedtek.

Hazai Dolgok és egyéb Toldalékok.

Magyar Ország.

Az előbbi fő rendelkezések szerint a Pesti Universitásban a folyó 1817^é iskolai esztendőre már Augustus 25-dik napján megválasztattak a többi Facultások Dékánjai: hanem az Orvosi Karra nézve olly Fels. Parantsolat érkezett, hogy ezentúl nem a Professor Urakból: hanem az Orvosi Collegiumból választassék. Ez okból ezen választás csak Dec. 10-dik napján ment végbe. Most tehát az Universitas Magistrátusa ezekből áll: Rector T. T. Brezanóczy Ádám Ur a Törvényeknek Doctora, M. Or. felesküdt Prókátor, az Egyházi Törvénynek Tanítója, és a Törvényes Karnak Pro-Seniora. — A Theologiai Karban Dékán; T. T. Fejér György Ur, Székes - Fejérvári Püspökségbeli Pap, a Theológiának Doctora, és a Hit-Tudomány második részének Professora, a Fejérvári Sz. Szék Assessora. — A Törvény-Karban: T. T. Sax Mihály János Ur a Törvények Doctora, a Politizai Tudományoknak, és a Kereskedési Váltó Törvényeknek Tanítója, a Törvényes Karnak Pro-Seniora. — Az Orvosi Karban: T. T. Palkovics András Ur, az Orvosi Tudományok Doctora, Buda fő városnak rendszerént való és fő Orvosa. — A Filozofiai Karban: T. T. Krobót János Ur, a Nyitrai Püspökségbeli Pap, a Szép Tudományok 's Mesterségek, és a Filozofia Doctora, a Nevelés főbb tudományának Tanítója.

A Pisoni Német Ujságban ilyen rettenetes szerentsétlenséget olvasunk, melly Veszprém Vármegyében, P. nevű helységben, a közelébb mult Oktoberben ott tartott szüretelés' alkalmatosságával történt: —

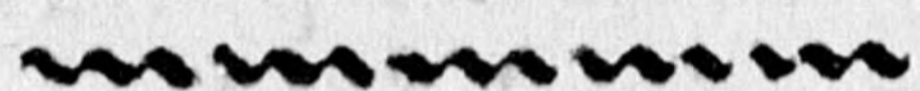
Néhány ifjú emberek kimentek egy mesterembernek szőlejebe, a hol egyebek közt vastag puskatsókból (*Doppelhacken*) való lövöldözéssel, mellyeket a földre tea-

ni és mint ágyúkat, úgy szoktak elsütni, múltatták magokat. Utoljára egy főbb Orvos két töltést tétetett egy olyan puskába a végett, hogy a multság béfejezésére egy erős, a földet megrengető tsattanás halhasson. A társaság, minden megtörténhető szerentsétlenségnek eltávoztatására, fére állott. A puskát egy lakatosinas elsütötte; de azon pillantatban ki pattant a tsó közepiből egy darab, és a főbb orvosnak, egy harmintz's néhány esztendő embernek, mind a két lábát elütötte, ki ezen szók között: „Istenem! sebbe estem!“ lerogyott a földre. Ott fetrengve, pisztolyt kért egy mellette állótól, hogy ekképpen boldogtalanlanná lett életétől magát megfoszthassa, 's iszonyú kínjainak véget vethessen; de ezt nem nyerhetvén ki, egy pipa *dohányt* kért, mellyet adtak is néki. Rettenetes kínjai mellett is, dítserte az Isteni gondviselést, hogy ez a szerentsétlenség őtet, és nem mást valakit ért a társaságban lévők közzül, azért, mivel ő nőtelen, a többek pedig mind házasok, és gyermekeik is volnának. — A szerentsétlen még életben vagon, hanem az egygyik lábát térdjén felül elvétette.

Erdély Ország.

Ezen folyó Esztendőben December 4-dikén délutáni két, és három órák között véletlenül jött mejjbéli Vértójulás miatt *Krasznai* Jászágában élvégzette nagy betsű életét Hallerkői Gróf Haller Kristina, az Erdélyi Nagy Méltóságú Feő Kintstartó Gróf *Haller Gábor* Ur Eő Excellentiájának leánya, és Császári Királyi Camerarius, 's Feő Strázsa-Mester Nagyajtai *Cserey Farkas* Urnak szeretett Hitvесе, életének 36-dik és példás szép Házassági szövetségének 18-dik esztendejében. Nemének disze volt, 's tündöklött mind azon szép, és ritka tulajdonságokkal, mellyeknek a születés fényén kívül is magasztalt tulajdonú érdemeik vagynak: szerettetett mind a két Ne-

mes Magyar Hazában lévő Főrendü Üri Attyafiaitól. Méltán kesergő Férje mély gyászba borúlt Házában illy kedves kints birtoka' elvesztésén való méltó zokogási közt enyhülését csak abba leli valamennyire, hogy Nemes Kevélységét érezte légyen annak birtokába: különben illy Hitvesének, Barántjának és mindenének elvesztésén utolsó pihegéséig keseregui, a' leg igazabb és leg méltóbb oka lehet.

Az Austriai Birodalomban találtató, és a' Könyörületes Renden lévő Szerzetesek gondviselések alá tartozó 27 ispotályokban, mult katonaesztendőnek lefolyása alatt, következő számú betegek terjedett a' fentisztelt Renden lévőknék példás 's fogantatos legnemesebb könyörületességbeli munkásságok, minden hitvalláskülömbsege nélkül, és ingyen mindenekre; ugymint: — Bévétettek minden 27 betegházakba 1815. 1-ső Novemberétől fogva, 1816-ban Oktober utolsó napjáig, özszeségesen 11,473 betegek, kik között 1080 nem katolikusok, és 20 zsidók. Ezen özszes számból meghaltak 1,085-ön, ('s ezek között voltak 159-en, kik részint halállal küszködve, részint már meghalva hozattak bé); életben maradtak 10,388-an. — Legtöbb gyógyítottok voltak: *Betsben*; u. m. 1885-ön (közök 228 nem katolikusok), kik között 1631 életben maradt. — *Prágában*; bévétettek 1,130-an, 's 973-an maradtak életben. — A' Magyarországon lévő 13 ispotályokban bévétetett betegek száma volt a' következő: — *Budán*: 301, (nemkat. 33); meghalt 34; életben maradt 267. — *Poson*.

ban: 874, (n. kat. 111); meghalt 76; életben maradt 798 (ezek között 406 a' fel-lábadó házban) — *Egerben*: 327, (n. kat. 27.); meghalt 11; életben maradt 316. — *Szepesvárallyán*. 193, (nem. kat. 13); meghalt 13; életben maradt 180. — *Temesvárott*: 215, (n. k. 48); meghalt 28; életben maradt 187. — *Papán*: 371, (n. k. 23); meghalt 21; életben maradt 350. — *Vasvárott*: 284, (n. k. 24); meghalt 22; életben maradt 262. — *Nagy-Váradon*: 352, (n. k. 37); meghalt 13; életben maradt 333. — *Váztott*: 80, (n. k. 9); meghalt 6; életben maradt 74. — *Pétsett*: 360, (n. k. 68); meghalt 24; életben maradt 336. — *Szakoltzán*: 199, (n. k. 13); meghalt 7; életben maradt 192. — *Zágrábon*: 407, (n. k. 22), m. h. 27; é. m. 380. (A' Szerzett beiró könyveiből közönségesse tétette. *Fr. Fiala Paschalis* Provinciális).

H i r a d á s.

A' 4-dik számú, 's a' Császár nevet viselő Ulánus Regementhez egy, a' magamesterségében tökéletesen jártas, nőtelen, magyar nyeregjártó kerestetik. Az ezen szolgálattal özszekaptolt haszonvételek 17 forint állandó hónapi fizetésből, ingyen való szállásból, fából, és naponként egy kenyérportzióból állanak; 's ő a' hatonaéletre való leköteleztetéstől szabad marad. A' kik ezen szolgálatot megnyerni kívánnják, 's a' megkívántató feltételekről szólló bizonyáglevelekkel bírnak; azok a' fentisztelt Regement Kommandójánál Magyar Országban, Zemplén Vármegyében Sáros-Patakon, jelentsék magokat.

Dec. 17-dik napján Száz forint Huszaspénzért, Váltótzedulában 350 — forintot,
— egy Császári aranyért. 16 fl. 15 kr. — Egy Hollandus aranyért 16 fl. 34 kr.

Dec. 18-dik napján 100 forint huszas pénzért, Váltótzedulában 353 5/8 forintot,
— egy Császári aranyért — fl. — kr. — Egy Hollandus aranyért — fl. — krt.

Dec. 19-dik napján 100 forint huszas pénzért, Váltótzedulában 348 3/4 forintot,
— egy Császári aranyért — fl. — kr. — egy Hollandus Aranyért 16 fl. 30 krt. adtak.